

## **SCHRIFTELIJKE VRAAG**

nr. 608

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

datum: 14 januari 2022

---

**LYDIA PEETERS**

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

---

### *Geactualiseerd Sigmaplan Zeeschelde - Aanleg ontpolderingsgebied - Zandwinningsput Melle*

Deze vraag gaat over de inschakeling van de voormalige zandwinningsput in de Zeeschelde als slik- en schorgebied om nieuw estuarien natuurgebied te ontwikkelen.

In oktober 2013 startte de Vlaamse overheid met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) voor de afbakening van een aantal landbouw- en natuurgebieden langs de Zeeschelde. Dat plan moet de realisatie van een aantal projecten van het Geactualiseerd Sigmaplan mogelijk maken. Het gaat om het project Zeeschelde Gentbrugge-Melle en Bastenakkers-Ham. De Vlaamse Regering stelde dit ruimtelijk uitvoeringsplan definitief vast op 26 februari 2021.

Het deelproject Zandwinningsput Melle paalt rechtstreeks aan de perceelsgrenzen van een residentiële wijk. De zandwinningsput is nu een permanent zoetwaterreservoir met oppervlakte van 12 hectare en inhoud van 3 à 4 miljoen liter, omzoomd door 6 hectare bomen, planten, rietkragen en bloemrijk grasland. Om het project te realiseren, wordt de Schelgedijk doorbroken en een nieuwe ringdijk aangelegd langs de perceelsgrenzen van de woonwijk. De vijver wordt deels gedempt met baggerslib. Bestaande natuur wordt grotendeels verwijderd voor aanleg van de ringdijk.

Het plan-MER (milieueffectrapport) dateert van 10 juni 2014; daarin wordt gesteld dat de voorkomende vegetaties rond de voormalige zandwinningsput zijn te beschouwen als biologisch zeer waardevol. De biologische waarderingskaart (BWK) waardeert het diepe water zelf als biologisch waardevol. Ook zegt het plan-MER: "De slikken en schorren langs de Zeeschelde tussen Gentbrugge en Melle werden opgenomen in de IHD-balans bij de opmaak van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) in het kader van het Natuurdecreet, de Vlaamse doorvertaling van Europese wetgeving. Het wegnemen van deze verboden te wijzigen vegetaties, door het uit het getij halen van een deel van de Schelde, vereist derhalve een compensatie op een andere locatie teneinde het behoud van de natuurbalans. Binnen het plan geldt verder geen natuurdoelstelling."

Echter, in 2018 werd er een akkoord onderhandeld om op het traject Gent-Heusden de getijdennatuur te behouden als een jaarrond gecontroleerd gereduceerd getij (GGG) met waterkeringsconstructie ter hoogte van de Heusdenbrug. Dat heeft als gevolg dat de slikken- en schorrennatuur op het traject Gent-Heusden niet zal verdwijnen. Hiervan wordt geen melding gemaakt in de toelichtingsnota van het GRUP van 5 mei 2020. Eveneens worden geen natuurdoelstellingen betreffende de aanleg van slikken en schorren vermeld en is er niet in compensatie voorzien voor de vernietiging van de biologisch waardevolle natuur op het gebied van de zandwinningsput. Bovendien werd in

een onderzoek van Mobiliteit en Openbare Werken (ref 21\_053\_1) becijferd dat er geen noemenswaardige verschillen zijn in maximum of dagelijks waterpeil van de Schelde tussen een 'nul-scenario' en andere inrichtingsmodellen. Het rapport bevestigt dat er geen veiligheids- of overstromingsrisico-argument is voor enige ingreep op de Zandwinningsput Melle.

Ook wordt de knijtenproblematiek in de toelichtingsnota van het GRUP slechts summier besproken. De inrichting van slikken en schorren zorgde de afgelopen jaren voor een zeer felle uitbreiding van de knijtenplagen (Gentbrugge, Sint-Amandsberg, Wichelen-Schellebelle - cf afkondiging rampenplan). De problematiek is bij de overheid goed bekend en er wordt wel naar remedies gezocht, toch bestaat er nog geen wetenschappelijk onderbouwde techniek om knijten in deze habitat te weren en/of plagen te bestrijden. De John Youngestraat en de Oefenpleinstraat palen rechtstreeks aan het projectgebied en inwoners hebben bij verschillende instanties hun vrees geuit voor blijvende, onomkeerbare overlast.

Inrichtingsplannen voor het gebied Zandwinningsput worden momenteel opgemaakt. De omgevingsvergunning zou worden aangevraagd in 2022, voor uitvoering van de werken vanaf najaar 2023.

1. Het akkoord van 2018 omtrent de jaar rond GGG ter hoogte van de Heusdenbrug heeft tot gevolg dat de estuariene natuur behouden blijft op het traject Gent-Heusden. De aantakking/verbinding lijkt nu nog louter een 'bijkomende estuariene natuur' tot doel te hebben, zo wordt het ook in het projectdossier omschreven. Echter, bijkomende estuariene natuur is geen vereiste of natuurdoelstelling van het Sigmaplan.

Wat is de motivatie voor bijkomende estuariene natuur aangezien de compensatie van de slikken en schorren op het traject Gent-Heusden niet langer nodig is en het geen vereiste van het Sigmaplan is?

2. In het onderzoek van Mobiliteit en Openbare Werken (ref 21\_053\_1) blijkt dat er geen veiligheids- of overstromingsrisico-argument is voor enige ingreep op de Zandwinningsput Melle.

Met deze conclusies van MOW in acht, wat is de motivering van de ingreep (aantakking) van de zandwinningsput aan de Schelde?

3. Wat is de reden dat er niet in compensatie of milderende maatregelen wordt voorzien voor de vernietiging van de biologisch waardevolle natuur op het gebied van de zandwinningsput? Op basis van welk onderzoek is deze beslissing gebaseerd en wat is de datum van dit (terrein)onderzoek? Bijkomend:

- a) In en rond de zandwinning heeft zich de voorbij decennia een diverse flora en fauna ontwikkeld, inclusief zeldzame planten en zoogdieren, waaronder de bever.

Hoe evalueert en waardeert men biodiversiteit binnen het uitgebreid plangebied en de wijde omgeving? Hoe kan men duurzamer omgaan met de bestaande natuurwaarde?

- b) Er dreigen duizenden volwassen bomen te worden gekapt.

Hoe kan men dat rijmen met de boom- en bosgerelateerde doelstellingen van de minister?

- c) Hoe schat men de impact in van verloren groen op de leefomgeving? Denk aan ecosysteemdiensten als koeling, luchtzuivering, droogte tegengaan, habitat, ..
  - d) Op welke manier is de biologisch waardevolle natuur van de zandwinningsput in kaart gebracht?
4. Er dreigt een groot zoetwaterreservoir te verdwijnen, na gedeeltelijke demping met potentieel vervuild baggerslib.
- Hoe rijmt de minister dat met de investeringen in Blue Deal, waar net gezocht wordt naar grote waterpartijen die inzetbaar zijn bij periodes van droogte?
5. Wat is de reden dat het alternatief voorstel voor de inrichting en beheer van het gebied Gentbrugse Meersen-Zandwinning Melle, opgesteld door het middenveld (Natuurpunt) en bewonersgroepen, niet werd aanvaard?
6. Gezien het ontbreken van een wetenschappelijke aanpak in preventie en remedie van knijtenplagen, overweegt de overheid om haar plannen bij te sturen? En indien de overheid toch haar plannen doorzet, welke remedie tegen knijtenplagen zal men dan toepassen? Welke compensatie zal er zijn voor de omwonenden die levenskwaliteit inboeten door blijvende overlast?
7. De uitvoering van het plan leidt tot grondverzet. Daarvoor zal er een technisch verslag en een bodembeheerrapport dienen te worden opgesteld. Uitvoeren van onderzoek naar uitgegraven grond zit niet vervat in het MER. Door de PFOS-vervuiling is de bezorgdheid over bodemvervuiling sterk gegroeid.
- Graag een overzicht van de hoeveelheid kubieke grond van het voorgenomen grondverzet en de gehanteerde normen en de herkomst van de gronden die zullen gebruikt worden om de put te dempen. Wanneer worden het technisch verslag en bodembeheerrapport afgewerkt? In kader van openbaarheid van bestuur had ik graag een kopie van het verslag en rapport ontvangen.
8. Kan de minister de economische afweging verduidelijken van een gedeeltelijke demping van de zandwinningsput met (potentieel) vervuild baggerslib? Wat is het verschil in kostprijs ten opzichte van slibverwerking in andere locaties en met andere methodes? Graag een overzicht.
9. Er wordt gewerkt aan een inrichtingsplan.
- Wanneer is dit plan afgewerkt? Is het plan beschikbaar? In kader van openbaarheid van bestuur had ik graag een kopie van het inrichtingsplan en voorstel van begroting ontvangen.

---

*Deze vraag werd gesteld aan de ministers Zuhail Demir (367), Lydia Peeters (608).*

**GECOÖRDINEERD ANTWOORD**

op vraag nr. 608 van 14 januari 2022

van **MIEKE SCHAUVLIEGE**

---

1. Naast het verhogen van de veiligheid tegen overstromingen, is het creëren van bijkomende estuariene natuur wel degelijk één van de hoofddoelstellingen van het geactualiseerd Sigmaplan, zoals werd beslist door de Vlaamse Regering anno 2005.

De estuariene natuur opwaarts de waterkerende constructie te Heusden zal hoe dan ook verminderen, ook bij een jaarrond GGG. De compensatie van de slikken en schorren voor het traject Gent-Heusden is dus nog steeds noodzakelijk omdat het inrichten van de gereduceerde getijdennatuur in het traject opwaarts Heusden een eerste proefproject is, waar nog belangrijke onzekerheden zijn over de mogelijk te behalen kwaliteit van de getijdennatuur. Zo kan geen garantie geboden worden dat een estuarien systeem met gelijkwaardige kwaliteit kan behaald worden. Voor een meer gedetailleerde beschrijving wordt verwezen naar het project-MER.

2. Het onderzoek van het Waterbouwkundig Laboratorium, waar in de vraagstelling naar verwezen wordt, is uitgevoerd in opdracht van De Vlaamse Waterweg nv. Dit om de mogelijkheid te bekijken om een gereduceerd getijdegebied mogelijk te maken in de voormalige zandwinningsput, zoals werd besproken met de omwonenden. Het is inderdaad correct dat er geen veiligheidsdoelstellingen rusten op de voormalige zandwinningsput, enkel de doelstelling op de compensatie van de getijdennatuur te voorzien (cfr. Supra deelvraag 1).
3. De milieueffecten van de verschillende ingrepen binnen het project Scheldemeander Gentbrugge-Melle werden door erkende experts onderzocht in het plan-MER en het project-MER, waaronder o.a. experts in de discipline fauna en flora.

Op basis van deze onderzoeken werd bepaald dat het inrichten van de zandwinningsput met zeldzame zoete estuariene natuur een belangrijke meerwaarde oplevert. De natuurwaarden van de zandwinningsput zullen hierdoor aanzienlijk verruimd worden t.o.v. de huidige situatie.

- a) Hiervoor wordt verwezen naar het plan-MER en het project-MER bij het project.
- b) Zie ook hiervoor de beide MER-rapporten.

Bomen worden zo veel mogelijk gevrijwaard in het inrichtingsplan. Waar dit niet mogelijk is, zal er gecompenseerd worden conform de vigerende regelgeving. De meeste in situ aanwezige volwassen bomen omvatten spontane vegetatie van minder dan 20 jaar oud, zoals ook kan worden teruggevonden op de luchtfoto's die op [www.Geopunt.be](http://www.Geopunt.be) kunnen worden geconsulteerd.

In ieder geval zal conform de wetgeving in voldoende compensatie worden voorzien. Zo wordt verwacht dat een belangrijk gedeelte van de voormalige zandwinningsput onder een estuarien regime zal verbossen tot een wilgenvloedbos, waardoor een belangrijk surplus aan bos wordt gecreëerd en dit zowel in oppervlakte als in kwaliteit.

- c) Bij het inrichten van de zandwinningsput tot estuariene natuur zullen de verschillende ecosysteemdiensten van de gecreëerde natuur minstens evenveel bijdragen tot de leefomgeving als de huidige situatie. De zandwinningsput bestaat nu grotendeels uit diep stilstaand water, dat bij een toekomstige inrichting zal worden omgevormd tot waardevolle en zeldzame zoete estuariene natuur met begroeiing van onder andere riet en wilgenvloedbos.

Voor een meer gedetailleerde beschrijving wordt verwezen naar het plan-MER en het project-MER bij het project.

- d) Zie ook hiervoor de beide MER-rapporten.

4. Er zal geen vervuild baggerslib worden aangewend in de site. Eventueel hergebruik van baggerspecie uit de Scheldemeander in situ zal voorafgaandelijk worden getoetst aan alle vigerende normen inzake hergebruik.

Het estuarien systeem van de Zeeschelde is op zich een watersysteem dat ook bij droogte van groot belang is. Met de inrichting van het gebied van de zandwinningsput als GGG wordt dan ook rechtstreeks bijgedragen tot het halen van de instandhoudingsdoelstellingen voor de Zeeschelde.

5. Er loopt actueel nog een participatief traject samen met het middenveld (Natuurpunt) en de bewonersgroepen. Samen met het middenveld wordt momenteel tot een inrichting gekomen voor onder andere de voormalige zandwinningsput te Melle, maar ook voor de Gentbrugse Meersen en de Scheldemeander. Dit gaat gepaard met regelmatig overleg met onder andere Natuurpunt, de betrokken gemeentebesturen en diensten van de stad Gent, de bewoners en de experts van de Universiteit Antwerpen, het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek, het Waterbouwkundig laboratorium en het Agentschap Natuur en Bos. Er wordt gestreefd om in 2022 deze inrichtingsplannen te kunnen afronden en dit na terugkoppeling van alle reeds ontvangen input van de verschillende deelnemers.
6. Het inrichtingsplan wordt geoptimaliseerd om knijtenplagen maximaal te voorkomen. Men baseert zich hierbij op het onderzoek dat de laatste jaren is uitgevoerd.

Wetenschappelijk onderzoek door het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen rond de knijtenproblematiek werd reeds opgestart in 2009, in samenwerking met de stad Gent, waarna nog tal van vervolgstudies werden uitgevoerd, onder andere in samenwerking met het Instituut voor Natuur en Bosonderzoek.

Ondertussen werden ook op het terrein in Gent, maar ook bijvoorbeeld in Wichelen verschillende fysieke ingrepen uitgevoerd waaruit voldoende informatie werd vergaard om tot een inrichting te komen waar de hinder door deze insecten kan worden geminimaliseerd. Deze insecten zijn inheems en reeds aanwezig in de zandwinningsput. Door de juiste inrichting - in relatie tot bijvoorbeeld de waterniveau's - kan worden vermeden dat dit tot een plaag zou komen.

7. Deze studie loopt nog. Een technisch verslag voor het grondverzet werd nog niet opgemaakt. Een grondige bemonsteringscampagne eind 2021 zal voor de nodige input zorgen om tot een technisch verslag te komen. Het juiste grondverzet is nog niet gekend, gezien dit afhankelijk is van de juiste inrichting van de voormalige zandwinningsput en de mogelijkheden van herbruik van het gedeelte baggerspecie dat aan de normen voldoet.
8. Dit zal sterk afhangen van de resultaten van het technisch verslag. Het spreekt voor zich dat het lokaal kunnen herbruiken van de baggerspecie aanzienlijk goedkoper is dan het moeten afvoeren en eventueel ontwateren van baggerspecie voor het

herbruik van deze specie elders of het moeten afvoeren en storten van de verontreinigde baggerspecie op een erkend stortterrein. Maar deze verdeling in verschillende partijen is, zoals gezegd, afhankelijk van de resultaten van het (nog te bekomen) technisch verslag.

9. Zie antwoord bij deelvraag 5.

Gehoopt wordt dat deze inrichtingsplannen in 2022 kunnen worden afgerond, na overleg met alle betrokkenen.